

Obsah

Úvod k 2. vydání	11
Úvod k 1. vydání	13
PROLOG: 1/ POVAHA MEZINÁRODNÍ POLITIKY	15
I. ČÁST	
GLOBALNÍ POLITICKÝ SYSTÉM	
A. Historické schéma vývoje světového systému	
2/ Premoderní svět	27
3/ Zrod světového systému	37
4/ Evropský koncert	59
5/ Světové války	74
6/ Studená válka	93
B. Systémová rovnováha	
7/ Anarchie a mocenská rovnováha	125
8/ Konflikt, krize, válka	139
9/ Struktura světového politického systému	146
10/ Multipolarita, bipolarita, hegemonie	153
11/ Kolektivní bezpečnost	164
12/ Světový stát	173
C. Aktéři světové politiky	
13/ Stát	181
14/ Národní stát	197
15/ Mezinárodní organizace	209
16/ Nevládní mezinárodní instituce	225
17/ Suverenita států	231
18/ Smíšený systém	241

II. ČÁST POLITICKÝ PROCES

D. Zahraniční politika

19/ Národní zájem	257
20/ Doktrína, strategie a techniky	266
21/ Instituce	280
22/ Státník	293
23/ Racionální zahraniční politika	304

E. Kooperace

24/ Diplomacie	315
25/ Právo a režim	347
26/ Morálka	382

F. Konflikt

27/ Propaganda, špionáž, terorismus	395
28/ Ozbrojený konflikt	413
29/ Válka	430
30/ Kontrola zbrojení a odzbrojení	450

III. ČÁST Teorie mezinárodní politiky

G. Realismus

31/ Prototeorie	471
32/ Geopolitika	493
33/ Politický realismus a neorealismus	517
34/ Teorie závislosti	529

H. Idealismus

35/ Politický idealismus	541
36/ Funkcionalismus a neofunkcionalismus	553
37/ Teorie komplexní vzájemné závislosti	561

I. Scientismus

38/ Behaviorální revoluce	571
39/ Teorie rozhodování	578
40/ Systémová teorie	592
41/ Teorie her	599
42/ Rozkvět, či krize teorie?	607

EPILOG: 43/ OD GEOPOLITIKY KE GAIAPOLITICE?	617
---	-----

Slovník základních pojmů	629
Odkazy	661
Použitá literatura	683
Jmenný rejstřík	695
Věcný rejstřík	703

MAPY, TABULKY, SCHÉMATA, GRAFY

MAPY

Mapa č. 1: Mocenská centra světa v 16. století	44
Mapa č. 2: Evropa roku 1810	50
Mapa č. 3: Evropské koloniální říše v roce 1750	57
Mapa č. 4: Britská říše na přelomu 19. a 20. století	60
Mapa č. 5: Evropa po vídeňském kongresu roku 1815	62
Mapa č. 6: Svět v roce 1908	75
Mapa č. 7: Evropa po I. světové válce	83
Mapa č. 8: Svět v roce 1942	88
Mapa č. 9: Svět v 60. letech 20. století	113
Mapa č. 10: Svět na konci 20. století	117
Mapa č. 11: Rozšiřování Evropské unie	221
Mapa č. 12: Panevropa a ostatní světové regiony	251
Mapa č. 13: Huntingtonovy konfliktní civilizace	491
Mapa č. 14: Mackinderova představa světa z roku 1904	503
Mapa č. 15: Americkocentrická projekce	506
Mapa č. 16: Polární projekce světa	514
Mapa č. 17: Pacifickocentristická projekce světa	623

TABULKY

Tabulka č. 1: Mechanismus kontroly v politickém systému	20
Tabulka č. 2: Počet vojáků v armádách mocností (1470–1660)	41
Tabulka č. 3: Počet vojáků v armádách mocností (1690–1814)	54
Tabulka č. 4: Počet válečných lodí (1689–1815)	56
Tabulka č. 5: Počet obětí v největších válkách (1618–1815)	58
Tabulka č. 6: Relativní podíl na světové průmyslové výrobě	59
Tabulka č. 7: Vojenský personál mocností	67
Tabulka č. 8: Války mezi členy světového systému (1815–1913)	69
Tabulka č. 9: Počet padlých a zemřelých na zranění ve válkách evropských zemí (1815–1914)	70
Tabulka č. 10: Podíl na světové produkci v letech 1880 až 1938 (v procentech)	76
Tabulka č. 11: Roční index průmyslové výroby (1913–1938)	78
Tabulka č. 12: Tonáž válečných lodí mocností (1880–1914)	80
Tabulka č. 13: Stav armád a válečného námořnictva v předvečer I. světové války	81
Tabulka č. 14: Oběti I. světové války	82

Tabulka č. 15: Cena II. světové války	89
Tabulka č. 16: Války mezi členy světového systému (1914–1945)	91
Tabulka č. 17: Vývoj zbraní v době studené války	95
Tabulka č. 18: Vojenské výdaje v průběhu studené války	98
Tabulka č. 19: Konzervatismus versus liberalismus v USA	106
Tabulka č. 20: Války mezi členy světového systému (1945–1988)	109
Tabulka č. 21: Megatémata válek v letech 1945 až 1989	110
Tabulka č. 22: Chronologie dekolonizace	111
Tabulka č. 23: Břemeno vojenských výdajů (1979–1989)	116
Tabulka č. 24: Dva světové systémy	120
Tabulka č. 25: Eskalace konfliktu	142
Tabulka č. 26: Rozložení mezinárodních krizí v období 1919 až 1988	144
Tabulka č. 27: Výsledky ozbrojených konfliktů	144
Tabulka č. 28: Porovnání velikosti vybraných států světa	147
Tabulka č. 29: Mocnosti (1700–1995)	150
Tabulka č. 30: Velmocenská rivalita o vedoucí postavení do roku 1989	160
Tabulka č. 31: Mírové operace OSN	168
Tabulka č. 32: Průměrná síla a cena mírových operací OSN (1991–2000)	170
Tabulka č. 33: Odlišnost mezinárodních aktérů	182
Tabulka č. 34: Index schopnosti válčit	188
Tabulka č. 35: Národy v současných státech	204
Tabulka č. 36: Počet mezinárodních organizací	210
Tabulka č. 37: Orgány OSN a přidružené organizace	215
Tabulka č. 38: Chronologie západoevropské integrace	218
Tabulka č. 39: Největší nadnárodní korporace a státy OECD (2000)	227
Tabulka č. 40: Zdroje síly při jednání hostitelského státu a nadnárodní korporace	228
Tabulka č. 41: Mezinárodní systém	242
Tabulka č. 42: Podíl jednotlivých skupin států na světovém HDP, exportu a populaci (2000)	244
Tabulka č. 43: Zahraniční politika USA podle republikánské a demokratické strany	263
Tabulka č. 44: Doktríny a strategie USA	278
Tabulka č. 45: Proměna povahy zahraniční politiky	285
Tabulka č. 46: Chování mocenské elity v době krize	301
Tabulka č. 47: Racionalita v zahraniční politice	307
Tabulka č. 48: Ekonomické sankce podle typu aktérů a cílů	343
Tabulka č. 49: Principy spravedlivé války	366
Tabulka č. 50: Mezinárodní režim lidských práv	372
Tabulka č. 51: Zájmové osoby Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (2000)	377
Tabulka č. 52: Největší skupiny běženců (2000)	377
Tabulka č. 53: Oficiální rozvojová pomoc vybraných zemí OECD (2000)	388
Tabulka č. 54: Cíle donátorů při dvoustranné ekonomické pomoci	390
Tabulka č. 55: Největší vývozci a dovozci zbraní (1996–2000)	419
Tabulka č. 56: Mezistátní války podle typu aktérů (1945–1988)	420
Tabulka č. 57: Počty testů jaderných zbraní (1945–1995)	425
Tabulka č. 58: Vojenské výdaje ve světě (1995–2000)	426

Tabulka č. 59: Vývoz nejdůležitějších konvenčních zbraní (1990–2000)	427
Tabulka č. 60: Války mezi státy v období 1816 až 1988	430
Tabulka č. 61: Frekvence sporných témat ústícih ve válku	431
Tabulka č. 62: Jaderné zásoby velmocí (2000)	434
Tabulka č. 63: Strategické nosiče velmocí (2000)	437
Tabulka č. 64: Občanské války v letech 1816 až 1988	447
Tabulka č. 65: Občanské války a intervence v letech 1945 až 1989	448
Tabulka č. 66: Válečné milénium	449
Tabulka č. 67: Jaderné hlavice ve strategické triádě USA a Ruska	458
Tabulka č. 68: Hlavní multilaterální dohody o kontrole zbrojení	458
Tabulka č. 69: Hlavní dohody o kontrole zbrojení mezi USA a Ruskem (SSSR a státy SNS)	460
Tabulka č. 70: Ideologické rozdíly	488
Tabulka č. 71: Chudoba v rozvojových zemích	536
Tabulka č. 72: Závislost USA na dovozu surovin	567
Tabulka č. 73: Teorie mezinárodní politiky	610
Tabulka č. 74: Velké ozbrojené konflikty (1990–2000)	618
Tabulka č. 75: Představy o budoucnosti světové politiky	620
Tabulka č. 76: Americký vojenský personál v zahraničí (1986–2000)	621
Tabulka č. 77: Změna bezpečnostního prostředí USA	626

SCHÉMATA

Schéma č. 1: Vnitrostátní politický systém	17
Schéma č. 2: Světový politický systém	19
Schéma č. 3: Bi-polycentrismus od 70. let do konce studené války	108
Schéma č. 4: Změna rovnováhy a riziko války	130
Schéma č. 5: Konflikt – krize – válka	141
Schéma č. 6: Mocenská pyramida ve světovém politickém systému	151
Schéma č. 7: Multipolární systém evropského koncertu	154
Schéma č. 8: Idea kolektivní bezpečnosti	165
Schéma č. 9: „Kolektivní bezpečnost“ jako konflikt aliancí	171
Schéma č. 10: Světový stát	175
Schéma č. 11: Počet států	195
Schéma č. 12: Klasifikace mezistátních organizací	211
Schéma č. 13: Hlavní orgány OSN	214
Schéma č. 14: Typy regionální integrace	223
Schéma č. 15: Typy mezinárodních sítí	242
Schéma č. 16: Struktura národních zájmů	260
Schéma č. 17: Struktura ministerstva zahraničních věcí USA	282
Schéma č. 18: Rozhodování o zahraničněpolitických otázkách v Ruské federaci	284
Schéma č. 19: „Černá skříňka“ rozhodovacího procesu	296
Schéma č. 20: Rozhodovací politické pole	299
Schéma č. 21: Faktory rozhodování v zahraniční politice	305
Schéma č. 22: Bezpečnostní dilema jako hra	308
Schéma č. 23: Formální uspořádání vyjednávání	323

Schéma č. 24: Členění diplomatických tříd a hodností	332
Schéma č. 25: Civilní a vojenská struktura NATO	338
Schéma č. 26: Kapacita jaderných náloží	434
Schéma č. 27: Vztahy ideologií	490
Schéma č. 28: Struktura politické geografie Friedricha Ratzela	496
Schéma č. 29: Převzetí a transformace Ratzelovy koncepce do nacistické ideologie	498
Schéma č. 30: Funkcionální integrace	556
Schéma č. 31: Svět mezi realismem a komplexní závislostí	566
Schéma č. 32: Stát jako aktér	579
Schéma č. 33: Schéma vztahů v systému	597
Schéma č. 34: Matice hry s identickými zájmy	601
Schéma č. 35: Matice hry s protikladnými zájmy	602
Schéma č. 36: Matice hry se smíšenými zájmy	603
Schéma č. 37: Vězňovo dilema	604
Schéma č. 38: Hra na kuře	605

GRAFY

Graf č. 1: Kolísání přírůstku světových vojenských výdajů (1951–1988)	99
Graf č. 2: Sovětsko-americké vztahy (1948–1991)	101
Graf č. 3: Počet vládních a nevládních organizací (1816–1990)	119
Graf č. 4: Rozložení mezinárodních krizí v období 1919 až 1988	143
Graf č. 5: Možné interakce při růstu počtu států	155
Graf č. 6: Pravděpodobnost a důsledky války v různých strukturách	158
Graf č. 7: Počet obyvatel světa	197
Graf č. 8: Růst počtu členských států OSN	212
Graf č. 9: Indiferenční mapa volby „děla, nebo máslo“	273
Graf č. 10: Korelace mezi dodávkami zbraní a kooperací adresáta s dodavatelem	391
Graf č. 11: Akty mezinárodního terorismu (1975–2000)	409
Graf č. 12: Ziskový vektor hry s identickými zájmy	600
Graf č. 13: Ziskový vektor hry s protikladnými zájmy	601
Graf č. 14: Ziskový vektor hry se smíšenými zájmy	603